

Liz Fenwick

wsoy

Vuoroveden
aikaan

Suomentanut Hilikka Pekkanen

»Voimallinen romaani kuvaa elävästi sotaa, menetystä, sydänsuruja ja rakkautta.»

Books Of All Kinds

Liz Fenwick

VUOROVEDEN
AIKAAN

SUOMENTANUT HILKKA PEKKANEN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Ensimmäinen painos

Otteen William Shakespearen näytelmästä *Julius Caesar*
suomentanut Paavo Cajander.

Otteen laulusta ”Oi herää, pikku Betlehem”
suomentanut Anna-Maija Raittila.

Otteen W. B. Yeatsin runosta ”Toinen tuleminen”
suomentanut Aale Tynni.

Englanninkielinen alkuteos
The Returning Tide

Copyright © Liz Fenwick 2017

Suomenkielinen laitos © Hilkka Pekkanen ja WSOY 2026

ISBN 978-951-0-49871-2

Painettu EU:ssa

Werner Söderström Osakeyhtiö
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki
Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@wsoy.fi

Vanhemmilleni Jimille ja Kaylle... he ovat opettaneet minulle, ettei rakkaus ole vain sanojen varassa vaan näkyy tekoina.

*Vuoks' on ja luode ihmiskohtaloissa:
Jos vaarin otat nousun, vie se onneen,
jos laiminlyöt sen, koko elinjuoksus
kareihin takeltuu ja kurjuuteen.
Semmoinen täysi luode nyt on meillä;
jos emme virtaa tarkkaa nyt ja seuraa,
niin hukkuu laivamme ja tavaramme.*

SHAKESPEARE, JULIUS CAESAR,
IV NÄYTÖS, KOLMAS KOHTAUS

Laskuvesi

*Vuoksi vyöryy, luode laskee,
kuovi kutsuu, hämärtää.*

H. WADSWORTH LONGFELLOW,
»VUOKSI VYÖRYY, LUODE LASKEE»

1

Windward, Mawnan Smith, Falmouth, Cornwall

12. SYYSKUUTA 1945

HÄÄSEURUETTA SUOJAAVA KATOS oli pieni, mutta sitä ei tarvittu. Viereisen pellon vehnä huojui hennossa itätuullessa pilvettömänsinisen taivaan alla, ja meri paisui kuin sisareni vatsa. Sota oli ohi. Sisareni oli juuri vihitty, ja viime hetkellä, sillä raskaus alkoi jo näkyä. Sulhanen oli komea Yhdysvaltojen armeijan kapteenin sotilaspuvussaan. Hän seisoi sisareni vierellä käsi tämän selkää vasten leväten ja tähyili kiusaantuneena kaukaisuuteen tavoitellen katseellaan jotain, mikä oli menetetty. Viattomuutta varmaankin. He lähtisivät Yhdysvaltoihin, ja jos kohtalo ystävällisesti soisi, en näkisi sisartani enää koskaan.

Käännyin poispäin hääparista sormeillen helmi-kaulanauhaani, ja isäni lähestyi kameroineen. Hänen kätensä vapisivat. »Ota puolestani valokuva.»

Panin käsivarret ristiin.

»Ota kuva», isä ärähti ikään kuin komentaisi sotilaitaan. Sotilaspuku osoitti, että hän oli minua korkea-arvoisempi. Hän oli maavoimien majuri, ja minut oli juuri kotiutettu laivastosta. Hänellä oli tehtävänsä, ja minä ajelehdin virran vietävänä, valmiina seuraamaan sitä, kunhan se veisi minut pois.

Suuntasin kameran hääpariin, mutta en suostunut katsomaan etsimeen. En halunnut nähdä heitä kameran kautta

täydellisinä syyskuun auringossa. Sen sijaan katsoin kameran yli taloa. Viime aikoihin asti Windward oli sodasta huolimatta ollut onnen tyyssija ja turvapaikka. Painoin laukaisinta, kamera naksautti, ojensin sen takaisin isälle ja lähdin pois. Velvollisuuteni oli tehty. Olin saanut tarpeekseni.

Edessäni kimmelsivät Falmouthinlahden vedet. Vuorovesi oli laskiessaan paljastanut kivenlohkareet, jotka nousuveden aikaan olivat vaaraksi ilman merikorttia rantaan pyrkiville aluksille. Sisareni oli aina ollut meistä kahdesta romanttisempi. Ei ollut koskaan lakannut puhumasta rakkaudesta. Rakkaudesta. Olin erehtynyt pahasti. Eräänä iltana olin tavannut Lontoon Savoyssa kertakaikkisen komean Yhdysvaltojen armeijan luutnantin. Yksi ainoa katse hänen suurista sinisistä silmistään, ja olin eksyksissä ilman karttaa. Kompassini neula kääntyi kokonaan toista pohjoista kohti. Kaikki muuttui.

I. TOUKOKUUTA 2015

Taitoin nenäliinan, jota käytin kosteuden pyyhkimiseen silmistäni, ja sormeni tunnustelivat sen nurkkaan kirjailtua kuviota. Kielo. Juuri avautuneiden kukkien tuoksu leijaili lämpimässä ilmassa. Vaikka olin poistanut juuriversot moneen kertaan vuosien mittaan, kukat palasivat joka vuosi kuin harmillinen rikkaruoho. Lapsenlapseni Peta, hänen sulhasensa Fred Polcrebar ja Petan veli Jack merkitsivät edessäni nurmikkoon paikkaa, johon pystytettäisiin katos muutaman kuukauden kuluttua. Heidän ei tarvinnut tietää päivämäärän merkitystä. Tämän toukokuisen päivän täytti helteisen kesän lupaus, mutta vuoden 1945 syyskuun 12. päivä oli lämmöstä huolimatta lupaillut sään viilentymistä.

Peta oli säteilevä tuleva morsian, mutta hänen ylisuojeleva veljensä Jack oli huolestunut ja asetti kaikki päätökset kyseenalaisiksi. Hän toivoi, että saisi Petan muuttamaan mielensä ja tulemaan järkiinsä. Jack oli sitä mieltä, että

rakkaus sumensi aivot ja että Peta oli liian nuori. Tiesin varsin hyvin, että nämä asiat noudattivat omaa kulkuaan. Niin siinä aina kävi. Olisin vuosia sitten voinut tehdä lopun tapahtumien senhetkisestä kulusta, mutta mitä hyötyä siitä olisi minulle ollut?

»Miltä näyttää sieltäpäin katsoen, rouva Rowse?» Fred suoristautui ja oikaisi leveät hartiansa.

»Hyvältä näyttää, mutta sano toki minua Elleksi.»

»En minä niin voi tehdä.» Fred tuli kohti leveästi hymyillen. Hän näytti poikamaisemmalta kuin kaksikymmentäkolmevuotias yleensä.

»Miksi ihmeessä et?»

»Se ei olisi oikein.»

»Siksi että olen niin vanha.» Nauroin nähdessäni hänen kauhistuneen ilmeensä.

»Ei.» Hän katsoi pois päin uurteisista kasvoistani.

»Valehtelija. Sano minua Elleksi tai isoäidiksi. Voit valita, mutta älä sano rouva Rowseksi. Kuulut nyt perheeseen.»

Jack yskähti tullessaan lähemmäs. Hänen kaunis suunsa oli yrmeästi mutrussa ja kädet olivat puristuneet nyrkkiin. Häntä oli kovin helppo lukea.

»Puhu Petalle», hän kuiskasi.

»Etkö pidä katoksen paikasta?» Kohotin kulmakarvojani kysyvästi ja vilkaisin nurmikkoon lyötyjä merkkejä.

»Älä vain sano, että olet Petan puolella.» Jack puhui hiljaa, niin etteivät Fred ja Peta kuulleet.

Hillitsin hymyni. »En tiennytkään, että tässä ollaan eri puolilla.»

»He ovat liian nuoria.»

»Monet menevät naimisiin vieläkin nuorempina.» Parinkymmenen metrin päässä Fred nauroi jollekin, mitä Peta oli sanonut.

Jack työnsi kädet taskuun. »Ei se tarkoita, että se on oikein.»

Rypistin otsaani. Jack ei saisi käyttäytyä sillä tavoin. Oli eri asia olla huolissaan sisarensa tulevasta onnesta, mutta Jackin reaktio ei johtunut siitä vaan tuli syvemmältä. Hänen menneisyydestään ja vanhemmistaan.

»Et sinäkään usko rakkauteen.» Hän puhahti, ja minä hymyilin hänen tuskastumiselleen.

»Olin onnellisesti naimisissa isoisäsi kanssa kaksikymmentä vuotta.» Ojensin käteni koskettaakseni Jackia, mutta hän oli siirtynyt liian kauas.

»Niin, mutta olit naimisiin mennessäsi jo täyttänyt neljäkymmentä.»

»Sekö siinä on erona?»

»Se juuri.» Jack puisteli päätään ja meni sisään.

Peta vasaroi viimeisen merkin maahan. Hän uhkui itsevarmuutta, tiesi mitä halusi ja eteni tavoitettaan kohti niin vakaumuksellisesti, että olin kateellinen. Fred tarttui hänen käteensä ja suuteli häntä otsalle. Nuorta rakkautta. Aitoa ja puhdasta. Tulisiko heidän liitostaan kaikesta huolimatta onnellinen?

Käännyin pois päin ja katsoin Windwardin jyrkää lahdelle avautuvaa julkisivua. Talo oli aikoinaan ollut täynnä onnea. Olin ajatellut, että ankeat ajat olivat ohi Andrewin ja minun myötä, mutta synkkyys väijyi pimeissä nurkissa valmiina hyökkäämään kimppuun, jos ei osannut olla varuillaan. Rakennuksen graniittilohkareet tuntuivat pysyvän paikallaan vain tuskan ja menetyksen laastin tukemina. Kun näin Jackin hahmon olohuoneen ikkunan läpi, ymmärsin, ettei se johtunut pelkästään minun menneisyydestäni vaan myös tämän uuden sukupolven tuskasta ja menetyksistä.

Peta pysähtyi puiden alle poimimaan kielon. Kun hän nuuhkaisi sitä, hänen ilmeensä kirkastui. Hän kääntyi ja tuli luokseni kukan puhtaanvalkoisten kukkien koristama hento varsi kädessään. »Onnen paluu», hän sanoi ja ojensi

kukan minulle. Se oli aivan liian myöhäistä. Saatoin pyytää enintään rauhaa.

5. TOUKOKUUTA 2015

Peta loi minuun katuvaisen katseen huoneen toiselta laidalta, ja minä tuijotin vastaan. Hän tiesi, että halusin kaikkein viimeiseksi osallistua sellaiseen millään tavoin, mutta istuin silti sohvalla kameran edessä. Nilkkani olivat ristissä, hartiat alhaalla, ja leuka oli pystyssä niin kuin isoäiti oli vaahtunut. Windward, talo, jossa olimme, tuntui edelleen enemmän isoäidin talolta kuin minun, vaikka hän oli siirtynyt ajasta ikuisuuteen jo kuusikymmentäyhdeksän vuotta sitten. Koko sinä aikana ei talossa ollut muuttunut juuri mikään.

BBC:n nuori nainen rykäisi ja näytti pelokkaan innostuneelta siitä, että sai puhua kanssani. »Tässä on kuva rouva Rowsesta. Se on otettu Euroopassa saavutetun voiton päivänä.» Hän kohotti kiiltävää valokuvavedosta, jossa oli laivaston naisjoukkojen univormuun pukeutunut nainen lentäjän sylissä. Naisen hymy olisi valaissut koko Lontoon, ellei kaupunki olisi ensimmäistä kertaa vuosikausiin loistanut jo muutenkin täydessä valaistuksessa kuvan kahden hahmon takana.

Tunsin kasvot, hymyn ja silmät.

»Suurenmoinen kuva», nuori nainen sanoi. »Se tavoittaa ilon tunteen mainiosti.»

Nyökkäsin. Kuva oli typerä, ja minua harmitti, että hatuni oli vinossa.

»Oliko mies poikaystäväanne? Ehkä sulhanen?»

»Ei.» Otin kuvan häneltä vapisevin käsin.

»Tunsitteko hänet?»

»En. Euroopan sota oli ohi, ja halusin tanssia, laulaa ja juhlia niin kuin kaikki muutkin.» Sinä iltana onni oli tunnut käsin kosketeltavalta. Useimmista ihmisistä ainakin. Nuori nainen tarkasteli kuvaa, ja näin hänen rakentelevan

sen pohjalta satumaista tarinaa. Kuvan kertoma tarina oli kuitenkin valhetta. Se oli vanginnut vain hetken ennen kuin kaikki muuttui. Vedin henkeä oudosti imaisemalla.

»Upea kuva.» Hän katsoi minua ja yritti nähdä yhteyden valokuvan riemukkaan naisen ja edessään istuvan vanhuksen välillä. Minussa ei ollut enää mitään samaa niin monen vuoden jälkeen, nenää lukuun ottamatta. Silmät eivät enää olleet kirkkaat eivätkä syvän meripihkanväriset. Aika oli hävittänyt kaiken muun yhdennäköisyyden.

»Valokuvat ovat harvoin sitä, miltä näyttävät.» Ojensin kuvan takaisin naiselle.

Hän rypisti otsaansa ja asetti kuvan pöydälle. »Se kuvaa onnea voiton päivänä.»

»Niin kuvaa.» Käännyin pois päin. Ikkunanvieruspöydällä oli pienessä hopeakehyksessä kuva äidistäni istumassa yksin tyylikkään näköisenä Windwardin puutarhassa. Valokuva ei paljastanut, kuinka murtunut äiti oli – hän oli eksynyt melkein kokonaan päänsä sisäiseen maailmaan. Senhetkinen auringonvalon kulma korosti ohutta pöykerrosta, joka peitti pöydän pähkinäpuupinnan tummunutta lakkausta. En muistanut, milloin olin viimeksi pyyhkinyt pölyjä tai kiillottanut huonekaluja. Joku toinen teki sen varmaankin.

»Olitte ilmeisesti riemuissanne, kun sota oli ohi.»

»Niin.» Katsoin pois päin.

»Kertokaa nyt omasta sodastanne. On kovin tärkeää saada kuulla sota-ajasta niiltä, jotka ovat kokeneet sen henkilökohtaisesti.»

Muutaman päivän kuluttua olisi Euroopan sodan voitosta kulunut seitsemänkymmentä vuotta. Se oli nyt historiaa, ja se haluttiin säästää tuleville sukupolville niin ettei mennyttä unohdettaisi. Jotkin asiat oli silti unohdettava, ja minun sotani oli sellainen asia.

»Ymmärtääkseni olitte töissä HMS *Attackilla*.»

Nyökkäsin. Hän oli ottanut selvää taustoista.

»Voitteko kertoa, millaista oli laivaston naisjoukoissa ja sähköttäjän työssä?»

Suoristin selkäni ja muistelin baletinopettajaa, jonka isoäiti oli palkannut huolehtimaan siitä, että sisareni ja minä osasimme käyttäytyä asianmukaisen ryhdikkäästi. Olimme tehneet kaiken yhtäikaa. Liikuimme nuorina niin samalla lailla ettei kukaan erottanut meitä toisistamme.

»Otitte vastaan mereltä morsetettuja sanomia.»

Keskityin toimittajaan samalla kun mielessäni vilahteli mielikuvia, sirpaleita oikeastaan, kuvia menneistä ajoista, ikään kuin selaisin valokuva-albumia. Sitten rypistin otsaani ja suljin albumin ennen kuin menin pitemmälle.

»Tämä on varmaankin vaikeaa teille.»

Kellon tikitys takanreunuksella... *ti-taa, ti-taa...* ·- ·-. Kirjain A toistui koko ajan. Silmäni rävähtivät apposen auki. Hänellä ei ollut aavistustakaan mistään.

»On tärkeää saada kuulla sananne. Oletteko puhunut kokemuksistanne aikaisemmin?»

»Vai puhunut? Emme saaneet puhua.» Eikö nuorille kerrottu nykyään enää mitään?

»On tärkeää, että kerrotte minulle ja muille ennen kuin kaikki jää unohtuksiin lopullisesti.»

»Jotkin asiat on parempi unohtaa.»

Hän rypisti otsaansa. »Tiedän, että olitte töissä operaatio Tiikerin aikana sinä päivänä, kun Saksan alukset hyökkäsivät Normandian maihinnousuun valmistautuvan amerikkalaisen saattueen kimppuun.»

Suljin silmäni. Siitä hän siis halusi puhua. Huhtikuun 28. päivästä vuonna 1944. Se oli minun sotani – kuolevien miesten viimeiset sanat. Vielä nytkin ne kuuluivat kuiskauksina takaraivossani ja voimistuivat koko ajan. Vuosikaudet olin yrittänyt pitää ne vaiti, ettei kukaan kuulisi niitä. Tämä toimittaja luuli, että haluaisin muistaa ne, palauttaa kaiken mieleeni – tuskan, pelon ja kuolevien viimeiset sanat.

Auttakaa meitä. Kuulin sen nytkin. /
Sormeni nytkähti ja naputti morseaakkosia. Avasin silmäni ja katsoin toimittajaa. »En halua puhua siitä.»

Toimittaja puristi huulensa yhteen. »Muistot ovat varmaan tuskallisia.»

»Ette arvaakaan, kuinka tuskallisia.»

»Traumaperäinen stressihäiriö», toimittaja sanoi.

Siristin silmiäni. »Mikä?»

»Puhuitteko siitä kenenkään kanssa sen päivän jälkeen?»

Kohotin kulmakarvojani. »En.»

»Miksi ette?»

Voi tätä nykypäivän maailmaa. Kaikesta puhutaan. Televisio ja sanomalehdet kestitsevät minua kaiken maailman ihmisten sukupuolielämän yksityiskohdilla ikään kuin välittäisin niistä. Mikään ei ole yksityistä, ja kaikki tavoittelevat täydellisyyttä, vaikka mikään ei ole täydellistä. Ei ole tarkoituskaan olla. »Emme puhuneet siitä, koska meitä sitoi lakimääräinen salassapitovelvollisuus. Sen rikkomisesta olisi joutunut sota-oikeuteen.» Nousin seisomaan ja menin ikkunan ääreen. Näin kuvajaiseni lasista. Vastaaan tuijotti vanha nainen. Kello puhui minulle, palautti mieleen morsetuksen. Morse oli minun sotani kieli, enkä halunnut kuulla sitä.

»Valitettavasti en voi auttaa.»

Eteisaulan laattalattiasta kaikui ääniä. Mitä oli tapahtunut sille turkkilaiselle matolle, joka oli ennen vanhaan pehmentänyt aulasta kuuluvat äänet? Siinä oli yksi yksityiskohta, joka oli muuttunut. Isoäitini oli rakastanut sen maton täyteläisiä ja voimakkaita värisävyjä. Aurinko helotti useimpina päivinä suoraan eteisaulaan, ja se oli haalistanut värien syvyyttä. Matto oli kulunut paikoin ohueksi, sillä sen yli olivat vuosien mittaan kävelleet monet jalat, maksavien vieraidenkin jalat. Hymyilin. Sillä tavoin Andrew oli astunut takaisin elämäni, sen maton poikki.

Maton lämmin väri oli ollut vastakohta jyrkän mustavalkoisille lattialaatoille. Lattia ei ollut kovin käytännöllinen peltojen ympäröimässä maaseutukartanossa. Valkoisista lattialaatoista tuntui mahdottomalta saada pois kuraisia jalanjälkiä, kun ei enää ollut palveluskuntaa pesemässä lattiaa joka päivä. Isoäiti oli valinnut lattialaatat ajattelematta lainkaan elämää ilman palkattua avustajakuntaa. Minua nauratti, ja sitten muistin, että olin äskettäin kompastunut mattoon ja että Jack oli käärinyt sen kokoon ja vienyt pois. Ymmärsin, miksi hän oli tehnyt niin, mutta minusta oli inhottavaa antaa periksi vanhuuden heikkoudelle.

»Saitko mitä halusit?» Jackin eteisestä kuuluvassa äänessä ei ollut minkäänlaista tunnetta. Kuulolaitteen hankkimisen jälkeen minun oli vaikeampaa olla kuuntelematta, mitä ihmiset sanoivat. Kuuroudessa oli ollut etunsa.

»En oikeastaan.» Toimittaja huokaisi. »Uskon, että voimme käyttää haastattelua, jos leikkaamme sitä vähän. Olisi silti hyvä saada enemmän aineistoa.»

Jack nauroi. Sitä naurua hän käytti harhauttamiseen. Tunsin sen hyvin. Hän oli sulkeutunut, ei päästänyt ketään lähelleen. Kuivakiskoinen huvittuneisuus oli suojautumiskeino. Äidin kuolema oli saanut hänet murtumaan, ja isän poismeno vain vuotta myöhemmin oli antanut lopullisen iskun.

»Hänellä on valtavasti arvokasta tietoa, eikä hän selvästikään ole tullut vanhuudenhöperöksi.»

Seurasi äänettömyys, ja näin sieluni silmillä, kuinka Jack seisoi eteisessä kulmakarvat koholla ja ylenkatseellinen ilme kasvoillaan. Hän on minun liittolaiseni. Ymmärrän häntä. Kukaan muu ei ymmärrä, vaikka monet ovat yrittäneet. Naiset lakoavat hänen eteensä, mutta hän talloo heidät jalkoihinsa. Kukaan niistä, jotka ovat yrittäneet pyydystä hänet, ei ole onnistunut rikkomaan sitä jyrkää teräshäkkiä, johon hän sulkeutui kolmetoista vuotta sitten. Jack syyttää

rakkautta, ja ymmärrän miksi; minäkin syytän rakkautta, mutta kokonaan eri syistä. Ainoastaan Jackin isoisä Andrew onnistui lävistämään minun terässuojukseni, ja hänen siihen tekemänsä reiät ovat sallineet minun hengittää välillä.

Rakkaus. Jackille rakkaus merkitsee kuolemaa. Hän ei halua enää koskaan asettua alttiiksi vaaralle. Minulle rakkaus merkitsee menetystä.

»Voitko yrittää puhua hänelle?» toimittaja kysyi.

»Ehkä sinun kannattaa yrittää uudestaan huomenna», Jack vastasi.

»Luuletko, että se onnistuisi?» Toimittajan ääni kohosi innostuksesta.

»En, mutta sitten olet ainakin yrittänyt.»

En nähnyt heitä, mutta vaistosin toimittajan pettymyksen etäältäkin. Jack yrittää kyllä levittää iloa ja toivoa. On sääli, ettei hän päästä sitä omaan elämäänsä. Tuhlausta. Niin äidilläni oli tapana sanoa minulle vuosikausia sitten selväjärkinä hetkinään. *Jätä se taaksesi*, hän sanoi. *Tyydy käyttämään parhaasi mukaan se, mitä sinulle on annettu.* En voisi ikinä jättää mennyttä taakseni, mutta vähitellen olin päästänyt toisen ihmisen ainakin osittain suojaukseni sisään. Andrew oli ollut kärsivällinen ja ystävällinen mies. Olin yrittänyt olla hyvä vaimo ja äitipuoli.

»Luulen, että hän kärsii edelleen kokemuksistaan.» Toimittaja yskähti.

»Voi olla, mutta siitä hän ei suostu kertomaan.» Kuulin eteisaulasta askelia. »Sillä sukupolvella ei ole ollut tapana puhua kokemuksistaan.»

Ovi sulkeutui, ja Jack tuli kirjastoon. »Et ollut erityisen yhteistyöhaluinen.» Hänen huulillaan karehti hymy, joka pilkahti silmistäkin. Hän oli komea mies, monella tapaa samannäköinen kuin isoisänsä, mutta vaalea, vaikka Andrew oli ollut tummatukkainen.

»En.»

Jack istahti vastapäätä. »Ei hän mitään pahaa tarkoittanut.»

»Mitä hyötyä olisi siitä, että kertoisin hänelle sodastani?»

Jack otti käteensä valokuvan, jonka toimittaja oli jättänyt jälkeensä. Hän katsoi kuvasta minuun. »Olet valtavan kaunis.»

»Olin.»

»Ei, olet edelleenkin.» Jack katsoi kuvan reunan yli.

»En ole enää samannäköinen.»

Jack hymyili leveästi. »Oletpas.»

»Pah.»

»Vanhempi kyllä, mutta hymy, silmät ja nenä ovat samat.» Hän nousi seisomaan. »Aiotko auttaa toimittajaa ja antaa äänittää jotain?»

»Ei se ole tarpeen. Kaikki on virallisissa papereissa.»

»Ei se ihan sama asia ole, vai mitä?» Jack kumartui painamaan suukon otsalleni.

»Sinun mielestäsi minun pitäisi tehdä se.»

»Tee vain niin kuin tahdot», Jack sanoi.

»Hah.»

»Valinta on sinun.» Jack lähti keittiöön. Pian talossa alkoivat leijailia suurenmoiset tuoksut. Pöytälampun valo heijastui kiiltävän valokuvan pinnasta. Kaikki oli siinä valokuvassa täydellistä, vinoon luiskahtanut hattunikin. Valokuvaajalla olisi ollut sinä iltana Lontoossa vaikka millä mitalla riemullista kuvattavaa, mutta hän oli valinnut kuvan minusta lentäjän syleilyssä.

Minun sotani. Aurinko oli siirtynyt pois talon eteläseinustalta. Tiesin näkemättäkin, että keittiö ja kirjasto kylpivät sen viime säteissä ennen kuin se painui puutarhaa reunustavien korkeiden puiden taakse. Milloin minun sotani oli alkanut? Alkamishetki oli helppo määrittää, mutta se ei tainnut koskaan päättyä kunnolla. Tunsin sen vaikutukset edelleen joka päivä.

Olimme muuttaneet Windwardiin vähän sen jälkeen, kun Lontoon pommitukset olivat alkaneet vuonna 1940. Talo oli sitä ennen ollut isoäitini kesäasuntona. Lontoossa eläminen oli ollut liikaa äitini hermoille sen jälkeen, kun kolmen talon päähän oli pudonnut pommi, joka oli tuhonnut rakennuksen melkein kokonaan.

En ollut pannut pahakseni sitä, että kesäasunnostamme tuli ympärivuotinen. Isoäitikin oli muuttanut sinne myöhemmin, kun puolustusvoimat olivat takavarikoineet Reginald-enon talon Oxfordshiressa. Hymyilin. Isoäiti oli paasannut loputtomiin siitä, miten hankalaa kaikki oli ollut, vaikka hän olisi varsin hyvin voinut jäädä asumaan tilan mailla olevaan pienempään rakennukseensa, lesken taloon. Cornwall oli hänellä kuitenkin verissä, ja hän oli saanut täydellisen tekosyn tehdä niin kuin halusi ja jättää tekemättä niin kuin olisi ollut oikein. Niinpä hän ei jäänyt pitämään tilaa silmällä.

Katsoessani ulos Falmouthinlahdelle muistin sen sellaisena kuin se oli ollut. Meriliikenne oli siihen aikaan ollut vilkasta. Nyt siellä kävi vain satunnaisia säiliöaluksia ja huviveneitä. Nojasin keppiini ja höristin korviani. Jossain kauempana soi Glenn Millerin »In the Mood». Olinko menettämässä järkeni? Suljin silmät. Ne vuodet olivat niin kovin kaukana, mutta sillä hetkellä ne kuristivat kurkkuani ja salpasivat hengityksen. Ilmahälytyssireenin ääni täytti huoneen. Katsoin oikeaan ja vasempaan ja yritin muistella, missä pommisuoja oli, mutta sitten sireenin ääni lakkasi, ja kuulin Jackin laulavan tuttua, toisen maailmansodan aikaista laulua »Run Rabbit Run».

Naurahdin. Typerä vanha nainen. Varmaan jokin radio-ohjelma. Jack kuunteli radiota mielellään tehdessään ruokaa. Musiikki vaikutti niin kovin voimakkaasti. Olin tahallani vältellyt sen kuuntelemista kaikki nämä vuodet. Se vaikutti minuun kuin aikakone. Olin Bobbyn käsivarsilla, ja

hän kuiskaili korvaani laulun »I Only Have Eyes for You» sanoja. Silloin olin käsittänyt, että olin menettänyt sydämeni lopullisesti. Värisin. Hän oli pidellyt minua tiukasti lähellään, ja kun musiikki oli lakannut, hän oli kuiskannut korvaani sanat, jotka olin halunnut kuulla.

Rakastan sinua.

Avoimesta ikkunasta kävi tuulenhienä. Hieroin käsivarsiani. Karvat, jotka käsivarsissani vielä olivat jäljellä, olivat nousseet pystyyn. Ei ollut hyväksi muistella vanhoja. Kaikki oli sen hemmetin toimittajan syytä. Olisin voinut välttää koko juhlavuosihumun. Miksi haluaisin muistella menneitä? Miksi kukaan haluaisi? Pitää elää nykyhetkessä, ei tulevaisuudessa eikä menneisyydessä.

Talossa leijaili paistuvan sipulin tuoksu. Se, ettei Windward ollut muuttanut paljonkaan vuosikymmenten mittaan, oli viime vuosina johtunut enimmäkseen laiskuudestani, mutta sitä ennen oli pitänyt säästää. Ei talo silti näyttänyt vieläkään hullummalta. Andrew oli halunnut, että käyttäisin sen korjaamiseen rahaa, mutta siihen mennessä säästäväisyys oli minulle jo toinen luonto. Isoäiti pyörisi haudassaan, jos kuulisi sen. Kunnianarvoisa Agatha Davies, omaa sukua Worth, oli tehnyt hyvät naimakaupat, mutta lapset olivat hänelle pettymys ja lapsenlapset vielä suurempi pettymys. Romahdus – mutta ei kaikki sentään huonosti ollut mennyt. Andrew oli ollut hyvä mies, ja nyt minua oli siunattu hänen lapsenlapsillaan.

»Ruoka on valmista, isoäiti. Haluatko syödä keittiössä vai ruokasalissa?» Jack seisoi ovella hyräillen Bing Crosby'n laulamaa kappaletta »Don't Fence Me In», joka kuului taustalta. Hänen jalkansa liikkuvat, ja hän ojensi kättään tanssiinkutsuna leveä hymy komeilla kasvoillaan. Niin, oli elämä antanut jotain korvauksiksikin.

Kaksi sisarta ja petos,
jonka varjo kurottaa läpi
vuosikymmenten.

Vuonna 1943 kaksoiset Adele ja Amelia liittyvät Ison-Britannian merivoimiin tehdäkseen osansa sodassa Saksaa vastaan. Kun siskokset lähetetään tehtäviin eri puolille maata, he joutuvat ensi kertaa elämässään toisistaan eroon. Sitten toinen heistä tekee valinnan, jolla on peruuttamattomia seurauksia.

Vuonna 2015 Cape Codissa Laran isoisoisän viimeiset sanat herättävät henkiin suvun vaietun historian, ja Lara lähtee Cornwalliin tutkimaan perheensä menneisyyttä. Historian kätköistä hän löytää piiloon painettuja salaisuuksia, kipeää rakkautta ja petoksen, jonka jäljet kantavat sukupolvien päähän ja valtameren toiselle puolen.

»Sydämeenkäyvä kertomus menetyksistä
ja selviytymisestä.»

Woman & Home

9 789510 498712

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-49871-2